

นิพพานชั่วพริบตา

ประเสริฐ อุทัยเฉลิม

เมื่อถึงพร้อมด้วย ปัญญา ศีล สมาธิ
มนุษยธรรมดาก็เดินสู่ทางพ้นทุกข์ได้

นิพพานชั่วพริบตา
(ดูจิตชั่วพริบตา ฉบับเปลี่ยน “หัวใจ” ใหม่)

ก ำ ร ่อ ำ น คื อ ร ำ ก ฐ ำ น ที่ ถ ำ ค ัญ

หนังสือชุด ธรรมะภาคปฏิบัติ

ลำดับที่ ๑ รู้ด้วยจิต

ลำดับที่ ๒ เพียงแค่นี้

ลำดับที่ ๓ ดูจิตหนึ่งพรรษา

ลำดับที่ ๔ จิตดวงสุดท้าย

ลำดับที่ ๕ นักรบหนึ่งพรรษา

ลำดับที่ ๖ ดูจิตชั่วพริบตา

ลำดับที่ ๗ นิพพานชั่วพริบตา

นิพพานชั่วพริบตา

(คู่มือชั่วพริบตา ฉบับเปลี่ยน “หัวใจ” ใหม่)

ประเสริฐ อุทัยเฉลิม

เขียน

นัฐกฤษณ์ อารยะประยูร

na ru

ภาพประกอบ

ชุด ธรรมชาติปฏิบัติ ลำดับที่ ๗

นิพนธ์ช่วยพิชิต

อมรินทร์ธรรมะ

ในเครือบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๖๕/๑๐๑-๑๐๓ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๒๒-๔๔๔๔ ต่อ ๔๔๖๔, ๔๔๖๕

โทรสาร ๐-๒๔๔๔-๓๕๕๕, ๐-๒๔๔๔-๓๗๗๗, ๐-๒๔๔๕-๕๑๑๑ E-mail: info@amarin.co.th

สื่อดิจิทัลนี้ให้บริการดาวน์โหลดสำหรับรับบริการตามเงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น
การทําคัดแปลง เผยแพร่ ไม่มีวิธิตานออกเหนือจากเงื่อนไขที่กำหนด
ถือเป็นความผิดอาญาตาม พรบ.ลิขสิทธิ์ และ พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 978-616-18-5607-6

เจ้าของ ผู้พิมพ์/ผู้โฆษณา บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
กรรมการผู้จัดการใหญ่ ธรินทร์ อุทะกะพันธุ์ ปัญจรุ้งโรจน์ • บรรณาธิการที่ปรึกษา เมตตา อุทะกะพันธุ์
ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการสายงานหนังสือเล่ม อดิศักดิ์ จิระอร • บรรณาธิการอำนวยการ อนุชนีย์ วิริตกพันธุ์
รองบรรณาธิการอำนวยการ จตุพล บุญพรัตน์ จิตติมา จินตะเกษกรม • ผู้ช่วยรองบรรณาธิการอำนวยการ นภาพร พทยาภรณ์

บรรณาธิการเล่ม ตรีจิต อินทรขันธ์ • บรรณาธิการต้นฉบับ วิวิศ อุโฆษผล
ผู้ช่วยบรรณาธิการ ปานแก้วตา ชุมเหตุนิต • เลขานุการ สุกัญญา จันทวงค์
ผู้จัดการฝ่ายประสานงานสำนักพิมพ์ อมราลักษณ์ เขยกลิน
ประสานงานสำนักพิมพ์ สิทธิพร แสงทองพราว อภิวัฒน์ ลิ่วพรพาณิชย์ • ประสานงานฝ่ายผลิต บรม คมเวช
ผู้จัดการอาวุโสฝ่ายการตลาดและสื่อสารแบรนด์ มนต์ ขอเจริญ
เจ้าหน้าที่การตลาดและสื่อสารแบรนด์ ศรัญญา ปุสาลี • เว็บไซต์เตอร์ อาทิตยา สาระภิมย์
ผู้จัดการฝ่ายโครงการพิเศษ วิทยา สุตประเสริฐ • ศิลปกรรม อัจฉราวดี สุตประเสริฐ
พิสูจน์อักษร กานต์สิริ พัฒนากุลทรัพย์ • คอมพิวเตอร์ วิภาวี พุ่มเรืองนาม

สารบัญ

ภาค ๑ ทางสู่ความพ้นทุกข์

๑. พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ตรัสรู้เรื่องเดียวกัน	๒
๒. ทำไมเราจึงไม่เคยหมดทุกข์	๕
๓. อานิสส์แห่งอานาปานสติ	๑๐
๔. ฟุ้งซ่านเพราะรู้ลมหายใจ	๑๘
๕. ชีวิตในปัจจุบันขณะ	๒๐
๖. เส้นทางแห่งการพ้นทุกข์	๒๒
๗. ชำระสัญญาชาตญาณที่ฝังลึก	๓๐
๘. มัจฉาทิฏฐิ VS สัมมาทิฏฐิ	๓๒
๙. มัคคาณูคา ผู้เดินตามมรรค	๔๐
๑๐. การทำงานของมรรคมีองค์ ๘	๔๓
๑๑. ความจริงของสรรพสิ่ง	๕๓
๑๒. เจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลก	๕๖

ภาค ๒ กฎแห่งกรรม

๑. อย่าเชื่อสิ่งที่ตาเห็น	๖๒
๒. “ชาติก่อน...หนูเป็นลูกของพ่อค่ะ”	๖๖
๓. คุณเป็นมนุษย์แล้วหรือยัง	๗๔
๔. ทำบุญอย่างไรให้ได้ผลเลิศ	๗๘
๕. ทำไมรับผลกรรมไม่เท่ากัน	๘๔
๖. บาป - ไม่บาป ดูที่ตรงไหน	๙๑
๗. กรรมตามสนองได้อย่างไร	๙๗
๘. แน่ใจแล้วรึ	๑๐๓

ภาค ๓ ชีวิตหลังความตาย

๑. ประสบการณ์เหี้ยมคร่าตาย	๑๑๖
๒. ตายแล้วไปไหน	๑๒๒
๓. กระบวนการยุติธรรมหลังความตาย	๑๓๒
๔. แคเป็นคนดี...ไม่พอ	๑๓๖
๕. ภรรยา ๔ คน	๑๔๑

ภาค ๔ แบบฝึกจิต

๑. แบบฝึกจิตที่ ๑	๑๔๘
๒. แบบฝึกจิตที่ ๒	๑๕๐
๓. แบบฝึกจิตที่ ๓	๑๕๒
๔. แบบฝึกจิตที่ ๔	๑๕๕

ภาค ๕ มุมมองแห่งปัญญา

๑. จะคิดบวกไปโย ในเมื่อไม่มีลบ	๑๖๔
๒. การอนุโมทนาที่แท้จริง	๑๖๖
๓. บริจาคโลหิต ได้บาป	๑๗๐
๔. จิตอาสา พาหลงทาง	๑๗๒
๕. “อุตุส่าห์” ตั้งใจทำ	๑๗๕
๖. เทียวทัวร์ให้ (ผู้อื่น) สุขใจ	๑๗๘
๗. คนบ้าของยุคนี้	๑๘๑
๘. ดาวมหา’ลัย...ซ้ำ	๑๘๔
๙. ทุกข์ฟรีของคุณแม่	๑๘๗
๑๐. ไม่เคยมีใครเป็นมะเร็ง	๑๙๑
๑๑. ถ้าเป็นอย่างนี้ อย่าปฏิบัติธรรมเสียดีกว่า	๑๙๙
๑๒. กะละมังนรก	๒๐๓
๑๓. พระพุทธเจ้าเอาตัวรอดคนเดียว	๒๐๖

คำนำสำนักพิมพ์

นิพพาน **ชั่วคราว** เป็นอีกหนึ่งเล่มของ อาจารย์ประเสริฐ อุทัยเฉลิม ที่นำอุจติชั่วพริบตามาปรับเปลี่ยนเนื้อหาใหม่ โดยคงเนื้อหาเดิมอยู่เพียงไม่มากนัก แต่หลักใหญ่ใจความแล้วเน้นแนะนำท่านทั้งหลายให้เดินไปบนเส้นทางที่จะนำไปสู่การพ้นทุกข์ นั่นคือ การเจริญมรรคมีองค์ ๘ ทางที่จะนำพาผู้ปฏิบัติเดินไปถึงปากทางเข้าสู่นิพพานที่อยู่ไม่ไกลเกินเอื้อม

หากท่านทั้งหลายถึงพร้อมด้วย **ปัญญา ศีล สมาธิ** รู้ตัวทั่วพร้อมในทุกกลมหายใจเข้าออก เหมือนอย่างที่อาจารย์บอกไว้ในหนังสือว่า

วันนี้ผู้ปรารถนาหนทางแห่งการพ้นทุกข์ รู้ลมหายใจวินาทีนี้ ทุกข์ลดทันทีวินาทีนี้ ไม่ต้องรอเมื่อนั้น เมื่อนี้ ที่นั่น ที่นี้....นิพพานอยู่ที่ละวางต้นเหตุของทุกข์ คือ ตัณหา หมดอยากหมดทุกข์นี้เป็นนิพพาน วางความยึดถือลงอีกชั้นหนึ่ง นี่จึงถึงที่สุด หมดเหตุ หมดผลนี้เป็น นิพพาน

หนังสือเล่มนี้ จึงมีประโยชน์อย่างยิ่งกับผู้ปฏิบัติ และชาวพุทธทุกท่าน หากเร่งลงมือปฏิบัติเดินทางบนถนนมรรคมีองค์ ๘ ครบถ้วนเมื่อใด ท่านทั้งหลายก็มีโอกาสยืนรออยู่ที่จุดหมายปลายทาง คือ นิพพานได้ในชั่วพริบตา

สำนักพิมพ์อมรินทร์ธรรมะ

คำนำผู้เขียน

วันนี้

นิพพานเป็นคำที่ทุกคนมีความรู้สึกเป็นสิ่งที่ไกลเกินเอื้อม ไม่ใช่เรื่องของคนทั่วไปจะเข้าไปสัมผัส แถมเป็นคำที่ไม่สมควรพูดถึงด้วย เพราะอาจจะเป็นบาปเป็นกรรม หรือใครพูดถึงนิพพานจะกลายเป็นนำสิ่งที่ไม่สมควรพูดออกมาพูด หากเป็นพระก็จะกลายเป็นอวดอุตริมนุชยธรรม

เมื่อไม่มีการพูดก็ไม่มีความประเด็นจะทำให้ใครเข้ามาสนใจ การเปิดประเด็นจึงทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ เมื่อเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ก็จะเริ่มมีการค้นคว้าหาข้อมูลคัด้าง ขัดแย้ง สนับสนุน สุดท้ายจะไปจบที่คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในที่สุด มิใช่ไม่มีผู้เข้าใจหรือเข้าถึง แต่การอธิบายสภาพนามธรรมล้วน ๆ โดยใช้รูปธรรม คือคำพูดที่เป็นสมมติ เมื่ออธิบายสู่ผู้คน ผู้ฟังจะคิดเป็นรูปธรรมทันที นี่จึงกลายเป็นข้อจำกัดปิดกั้นสภาวะธรรมที่แท้จริง ซึ่งไม่อยู่ภายใต้ความคิดปรุงแต่ง เช่น นิพพานเป็นที่สงบเย็น คนฟังก็คิดไปถึงเมฆอากาศเย็น เห็นน้ำตกเป็นไอพุ่งละออง เป็นต้น นี่จึงเป็นปัญหาในการพูดถึงนิพพาน เพราะนิพพานจะกลายเป็นสิ่ง ๆ หนึ่งที่เป็นรูปในใจคนทุกครั้งไป

ดังนั้น ความสำคัญของการอธิบายคำว่า นิพพานนั้นอาจจะไม่สำคัญเท่าอย่างไร้ให้ไปถึงและรู้แจ้งในสภาพนั้นต่างหาก ตัวอย่างเช่น หากมีใครพยายามอธิบายว่ายอดดอยอินทนนท์เป็นอย่างไร อาจไม่สำคัญเท่าการเดินทางหรือวิธีการเดินไปสู่ยอดดอย เพราะเมื่อเดินทางไปถึงแล้วไม่มีอะไรต้องอธิบายให้ผู้ไปถึงแล้วฟัง หรือผู้ไปถึงแล้วก็คิดถึงแล้ว อาจไม่มีอะไรพิศดารอัศจรรย์ หมดความทึ่งไปแล้วก็เป็นได้ และที่สำคัญพอพูดคำว่า “ถึง” ก็มักจะไปคิดถึงถนนกับปลายทางทันที ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีต้นทางหรือปลายทาง ดังนั้นการใช้ภาษาโลกอธิบายภาษาธรรมจึงไม่ใช่ของง่าย

แต่อย่างไรก็ตามแม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเองก็ทรงอุปมา
นิพพานเป็นภาษาโลกไว้เช่นกัน แต่หากไม่ใช่พระองค์ การอธิบายโดย
ใช้ภาษาโลกมาอธิบายสภาพนามธรรมจึงเกิดช่องโหว่ของภาษาได้โดยง่าย
ตัวอย่างเช่น

ภิกษุ ท. ! “สิ่ง” สิ่งนั้นมีอยู่, เป็นสิ่งซึ่งในนั้นไม่มีดิน ไม่มีน้ำ ไม่มีไฟ
ไม่มีลม, ไม่ใช่อากาศอันจุลเจตนะ ไม่ใช่วิญญาณอันจุลเจตนะ ไม่ใช่
อากิญจัญญายตนะ ไม่ใช่เนวสัณญานาสัณญายตนะ, ไม่ใช่โลกนี้ ไม่ใช่
โลกอื่น, ไม่ใช่ดวงจันทร์ หรือดวงอาทิตย์ทั้งสองอย่าง.

ภิกษุ ท. ! ในกรณีอันเกี่ยวกับ “สิ่ง” สิ่งนั้นเราไม่กล่าวว่ามีมารมา,
ไม่กล่าวว่ามีมารไป, ไม่กล่าวว่ามีมารหยุด, ไม่กล่าวว่ามีมารจุติ, ไม่กล่าว
ว่ามีมารเกิดขึ้น. สิ่งนั้นมีได้ตั้งอยู่, สิ่งนั้นมีได้เป็นไป และสิ่งนั้นมีใช่
อารมณ์ ; นั่นแหละคือที่สุดแห่งทุกข์ ละ.

- อ. ชุ. ๒๕/๒๐๖/๑๕๘.

จากพุทธพจน์บทนี้ ท่านใช้ภาษาโลกมาอธิบายสภาพนามธรรม
ซึ่งคนก็ไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่ท่านอธิบายเอาไว้ได้ เช่น สิ่งนั้นไม่มีดิน
ไม่มีน้ำ ไม่มีไฟ ไม่มีลม นั่นท่านจะให้เห็นว่า ไม่มีรูปเข้าเกี่ยวข้องเลย
ดังนั้น หากเราคิดเป็นรูปธรรมเราจะพลาดตั้งแต่เริ่มต้น คำว่า ดิน
ไม่ใช่แค่พื้นดิน หรือดินที่เราปลูกต้นไม้ะ เป็นของแข็งซึ่งเป็นไปได้
ทั้งนั้น ไม่ว่าคน สัตว์ สิ่งของ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ส่วนน้ำ ไฟ ลม ก็ทำนอง
เดียวกัน ส่วนไม่ใช่อากาศอันจุลเจตนะ ไม่ใช่วิญญาณอันจุลเจตนะ ไม่ใช่
อากิญจัญญายตนะ ไม่ใช่เนวสัณญานาสัณญายตนะ นั่นเป็นสภาวะที่เป็น
อรุพณาน ซึ่งเป็นสภาพนามธรรมที่ปราศจากรูปแล้ว นี่ก็ไม่ใช่เพราะผู้ที่
ปฏิบัติไปจนเกิดสภาพว่างในอรุพณานจะดูเหมือนพระนิพพานนั่นก็ยังไม่
ใช่เพราะยังมีการยึดถืออยู่

“สิ่ง” สิ่งนั้นเราไม่กล่าวว่ามีกรรม, ไม่กล่าวว่ามีกาไร, ไม่กล่าวว่ามี การหยุด, ไม่กล่าวว่ามีกาไร, ไม่กล่าวว่ามีกาไรเกิดขึ้น. สิ่งนั้นมีได้ตั้งอยู่, สิ่งนั้นมีได้เป็นไป และสิ่งนั้นมีไช้อารมณ ; นั้นแหละคือที่สุดแห่งทุกขัละ. ไม่ไช้สิ่งที่มีความคิดปรุงแต่งเป็นอารมณขึ้นมา สิ่งทีพระองคัตรัสถึง เป็นสภาพทีจิตปล่อยวางความยึดถือทั้งหมด จิตจึงไม่ขยับอีก ไม่มีการ เกิดไม่มีการดับ จึงไม่เกิดเป็นภพ ชาติ กาลเวลา ไม่มีเหตุเกิด ไม่ก่อให้ เกิดการปรุงแต่งเป็นอารมณ จึงถึงทีสุดแห่งทุกขั

นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งในการอธิบายธรรมชื่อว่า “นิพพาน” แต่พระองคั เคยตรัสไว้กับพระอานนทว่า นิพพานอันบุคคลสามารถเห็นได้เองนั้น เป็นอย่างไร แต่ระดับของโลกียสุขอันเกิดจากกามคุณ ๕ คือการเข้าไป หลงใหลใน รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสนั้น ท่านไม่เป็นเป็นสุขแท้ เพราะ นั้นมีแต่เผาผลนให้ใจเราร้อนเกิดราคะ เกิดความเพลิน เกิดตัณหาอยากได้ อีกเรื่อยไปไม่สิ้นสุด เมื่อไม่ได้ก็อยากได้ เมื่ออยากได้ก็เป็นทุกขัทันที เมื่ออยากได้แล้วไม่ได้ยิ่งทุกขัหนัก เมื่ออยากได้แล้วได้ ก็ยิ่งเสริมความ ยึดติดให้หนักขึ้น เพราะสรรพสิ่งเกิดขึ้นแล้วดับเน่ วันข้างหน้าจะทวี ความอยากรุนแรงขึ้น ดังนั้นทุกขัจะมากขึ้นไปอีก ความอยากหรือตัณหา ก็เผาให้เราร้อนนี้เป็นสุขทีควรกลัว

แต่พระองคับอกว่า เมื่อสังตจากกาม สังตจากอกุศล เข้าถึงปฐมฌาน นั้นเป็นนิพพานชั่วคราว ทีปุถุชนสัมผัสได้เอง เพราะอะไร เพราะจิตใจไม่มี ตัณหาเผาผลน จิตจะสุขสงบอยู่ได้ชั่วคราว นี่เป็นสุขสงบทีจะพาไปสู่ปลาย ทางได้ อย่าไปมองเป็นการกดข่มแต่ให้มองว่าจิตได้สัมผัสกับสงบเย็น เป็นขณะ ๆ ได้ เมื่อเกิดสมาธิความตั้งมั่นก็จะเห็นต่อไปได้ว่าสุขเหล่านี้ ก็ยังไม่เที่ยงแปรปรวนอยู่ จนปล่อยความยึดถือกลับพบสุขทีแท้จริง ตรงทีไม่ยึดถือสุขนั่นเอง

ธรรมทีชื่อว่า “นิพพาน”

นั่นสงบจริง! นั่นประณีตจริง !

ที่นี้เอง เป็นที่ส่งบลังขารทั้งปวง, เป็นที่สละคืนอุปธิทั้งปวง, เป็นที่
สิ้นตัณหา, เป็นที่คลายความกำหนด, เป็นที่ดับกิเลส. นี่คือนิพพาน แล.

นวก. อ๋. ๒๓/๔๓๙/๒๔๐. - เอกาทสก. อ๋. ๒๔/๓๔๔/๒๑๔.๔๔๔

ความไม่กังวลความไม่ถือมั่นนั้นแลคือธรรมอันเป็นเกาะ ไม่มี
ธรรมอื่นอีก เรากล่าวธรรมนั้นว่า “นิพพาน” เป็นที่หมดสิ้นแห่งขราและ
มรณะ แล.

สุคต. พุ, ๒๕/๕๔๔/๔๓๔.

ยกตัวอย่างเช่นหากเราเอามือจุ่มในน้ำอุณหภูมิ ๓๐ องศา อยู่จน
เคยชินเราจะรู้สึกว่ำนั่นไม่ร้อน ไม่เย็นถูกไหม คือรู้สึกเฉย ๆ กับน้ำนั้น
หากเราเอามือจุ่มลงไปใ้ในน้ำอุณหภูมิ ๒๕ องศา จะรู้สึกเย็น จะเย็นอยู่
พักหนึ่ง ก็จะหาที่เย็นกว่า ๒๐ องศา ๑๕ องศา ๑๐ องศา....นั่นเป็นเส้นทาง
ให้จิตเดินทางไปจนถึงความสุขสงบเย็น อันไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ดังนั้น
อย่าติดอยู่ในความสุขในความเย็นใด ๆ นั่น จึงเป็นสุขเย็นที่แท้จริง

ฉะนั้น ความสำคัญในการรู้จักธรรมอันชื่อนิพพานนั้น อาจ
ไม่สำคัญเท่าเส้นทางที่จะไปให้พบพระนิพพาน เส้นทางนั้นก็คือ อริยมรรค
มีองค์ ๘ นั่นเอง เมื่อปฏิบัติตามมรรคแล้วจะเห็นอนิจจัง ในสรรพสิ่ง
จนเห็นเลยว่าสิ่งเกิดดับล้วนเป็นทุกข์โดยสภาพของมันเองเรียกว่า ทุกข์
เมื่อมีผู้รู้ไปรับรู้สภาพนั้นแล้วไปยึดสิ่งเป็นทุกข์ จึงเกิดเป็นผู้ทุกข์ตามมา
จนไปเห็นต่อมามาว่า สรรพสิ่งทั้งโลก ทั้งจักรวาล ทั้งใหญ่ที่สุดจนถึงระดับ
ปรมาณูคือเล็กที่สุด ล้วนเกิดเพราะมีเหตุ ดับไปเพราะหมดเหตุ ว่างจาก
ตัวตน เมื่อเห็นสภาพอนัตตาจนแจ่มชัด จิตจึงสลัดคืนความเห็นผิดลง
สภาพดับอันเป็นนิโรธที่เกิดขึ้นตลอดการเดินทางตามมรรค เริ่มดับเป็น
จุดเป็นขณะ จนดับต่อเนื่องจนรู้สึกว่าง จนรู้สึกจิตใจสงบ และเย็นในที่สุด
ดังนั้น อนัตตารธรรมนี้จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถปล่อยวาง
และสลัดคืนได้อย่างแท้จริง

เมื่อถึงสภาพนั้นแล้ว อาจจะไม่มีการพูดอะไรอีกเลยก็ได้ แต่อย่าเอาความรู้สึกของคนป็นยอดเขามาวัดนะ ที่เมื่อขึ้นไปถึงยอดเขา เขาบอกว่า ไม่เห็นมีอะไรเลย เพราะนั่นคือ ว่างเปล่า แต่ไม่ใช่ว่างเปล่า แต่เป็น มีในไม่มี และไม่มีในมี ที่นี้ไม่ได้ว่างเปล่า ซึ่งสภาพนี้พระองค์บัญญัติชื่อว่า “สุญญตาหรือนิพพาน”

หวังว่าท่านผู้อ่านจะสามารถทำความเข้าใจในระดับการเดินทาง และลองปฏิบัติไปตามจริง ท่านจะสัมผัสได้เองว่าทุกข์จะค่อย ๆ ลดลงจากระดับที่ยังสัมผัสถึงความสุขนั้นได้ จนวันหนึ่งท่านจะประจักษ์ด้วยตัวเองว่า “ไม่รู้เป็นอะไร ฉันว่าฉันไม่ทุกข์เลยนะเดี๋ยวนี้ !”

ประเสริฐ อุทัยเฉลิม
สวนยินดีธรรม สุราษฎร์ธานี
๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕

